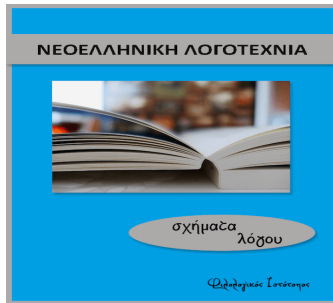

ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ

Μερικές φορές στον λόγο (προφορικό ή γραπτό) χρησιμοποιούνται κάποιοι εκφραστικοί τρόποι που ονομάζονται σχήματα λόγου και έχουν διάφορες ονομασίες (παρομοιώσεις, μεταφορές κτλ.). Με τα σχήματα λόγου ο ποιητής (και όποιος άλλος χειρίζεται το λόγο: πεζογράφος, ρήτορας κ.ά.) πετυχαίνει να γίνει ο λόγος του πιο εκφραστικός και παραστατικός, πιο ζωντανός, και έτσι να προσελκύσει περισσότερο την προσοχή μας, να τυπωθεί στην ψυχή μας πιο ζωηρά, πιο εντυπωσιακά. Τα σχήματα λόγου, με τα οποία θα ασχοληθούμε περισσότερο είναι τα παρακάτω:

π.χ. *Ένας αϊτός περήφανος, ένας αϊτός λεβέντης από την περηφάνια του κι από τη λεβεντιά του δεν πάει στα κατώμερα να καλοξεχειμάσει, μόν' μένει πάνω στα βουνά, ψηλά στα κορφοβούνια.* Το τραγούδι μιλάει για κάποιον αετό, όμως εννοεί τον περήφανο

λεβέντη, ανυπόταχτο κλέφτη, που κατοικεί στα βουνά.

Ασύνδετο

Όταν τοποθετούμε αλληπάλληλες λέξεις ή προτάσεις χωρίς σύνδεσμο.

π.χ σημαίνει ο Θεός, σημαίνει η γη, σημαίνουν τα επουράνια

Επανάληψη

Όταν επαναλαμβάνεται η ίδια λέξη για να αποκτήσει ο λόγος χάρη και δύναμη.

π.χ κλαίνε τα δέντρα κλαίνε, κλαίνε και τα κλαριά (δημοτικό)

Κυριολεξία έχουμε όταν χρησιμοποιούμε τις λέξεις με την πραγματική (την αρχική τους) σημασία

π.χ. Ο Γιάννης χάρισε στη μαμά του ένα χρυσό δαχτυλίδι

Μεταφορά

Όταν αλλάζει η σημασία των λέξεων
π.χ Έβγαλε φτερά.

Κυριολεξία και μεταφορά

Κυριολεξία έχουμε όταν χρησιμοποιούμε τις λέξεις (ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, επιρρήματα, μετοχές) με την πραγματική τους σημασία.

π.χ. Η Ειρήνη φοράει ένα **χρυσό** δαχτυλίδι.

Αυτό το σπίτι είναι φτιαγμένο από **πέτρα**.

Μεταφορά έχουμε όταν χρησιμοποιούμε τις λέξεις με αλλαγμένη τη σημασία τους, η οποία όμως συνδέεται με την πραγματική τους σημασία.

π.χ. Η Ειρήνη έχει **χρυσή** καρδιά.

Ο Τιάργος έκανε την καρδιά του **πέτρα**.

Κυριολεξία	Μεταφορά
έφαγα το φαγητό μου	έφαγα γκολ
έπεσα από το ποδήλατο	έπεσα από τα σύννεφα
αγόρασα ένα χρυσό δαχτυλίδι	η Άννα έχει χρυσή καρδιά

ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΗ

Παρομοίωση είναι το σχήμα λόγου, στο οποίο για να **τονίσουμε** μια ιδιότητα ενός προσώπου ή ενός πράγματος, το **συσχετίζουμε** (συγκρίνουμε) με κάτι άλλο πολύ γνωστό, που έχει την **ίδια ιδιότητα** αλλά σε **μεγαλύτερο βαθμό**.

• Π.χ Τρέχει **σαν** λαγός

Στην παρομοίωση χρησιμοποιούμε για τη σύγκριση τις λέξεις: **σαν, όπως, λες και, σάμπως, καθώς**.

⚠ Χρειάζεται όμως λίγη **προσοχή**, γιατί η λέξη **σαν** χρησιμοποιείται μερικές φορές με την **έννοια** της λέξης **όταν**. Αυτό γίνεται όταν θέλουμε να δείξουμε **χρόνο**.

• Π.χ. Πήγαινε στο σχολείο και **σαν** έρθεις βλέπουμε τι θα γίνει.

<http://mathitoxwra.weebly.com>

Γαλάνη Αλεξάνδρα

www.ppri.info

Η παρομοίωση

Παρομοίωση έχουμε όταν χρησιμοποιούμε τη λέξη **σαν**, για να δείξουμε την **ομοιότητα** ανάμεσα σε δυο πράγματα.

Η Δέσποινα έγινε κίτρινη σαν λεμόνι.

Τρέχει σαν σίφουνας.

Μερικές παρομοιώσεις

- Κοιμόταν **σαν** πουλάκι.
- Μόλις το έμαθε έκανε **σαν** τρελός
- Αυτό το παιδί είναι ψηλό **σαν** κυπαρίσσι.
- Το κορμί του είναι ίσιο **όπως** η λαμπάδα.
- Λάμπει **όπως** ο ήλιος.

www.fppt.info

<http://mathitoxwra.weebly.com>

Γαλιάνη Αλεξάνδρα

ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΗΣΗ

Προσωποποίηση έχουμε όταν σε ένα άψυχο αντικείμενο (που δεν είναι ζωντανό) του δίνουμε χαρακτηριστικό προσώπου/ ζωντανού οργανισμού.

Απαρηγόρητα
κλαίνει τα κλαδιά.

© Σπυροπούλου Δήμητρα @Playground Learning

Υπερβολή

Παρουσιάζεται μια ενέργεια, μια ιδιότητα, μια κατάσταση μεγαλοποιημένη σε βαθμό που βρίσκεται έξω από την πραγματικότητα.

π.χ. ένας μεγάλος γίγαντας,
τόσο μεγάλος όσο σαράντα
εκατομμύρια άνθρωποι μαζί.

απλό λιτό οικείο

λογοτεχνικό

ζωντανό γλαφυρό

επίσημο τυπικό

ειρωνικό

λαϊκό

σοβαρό

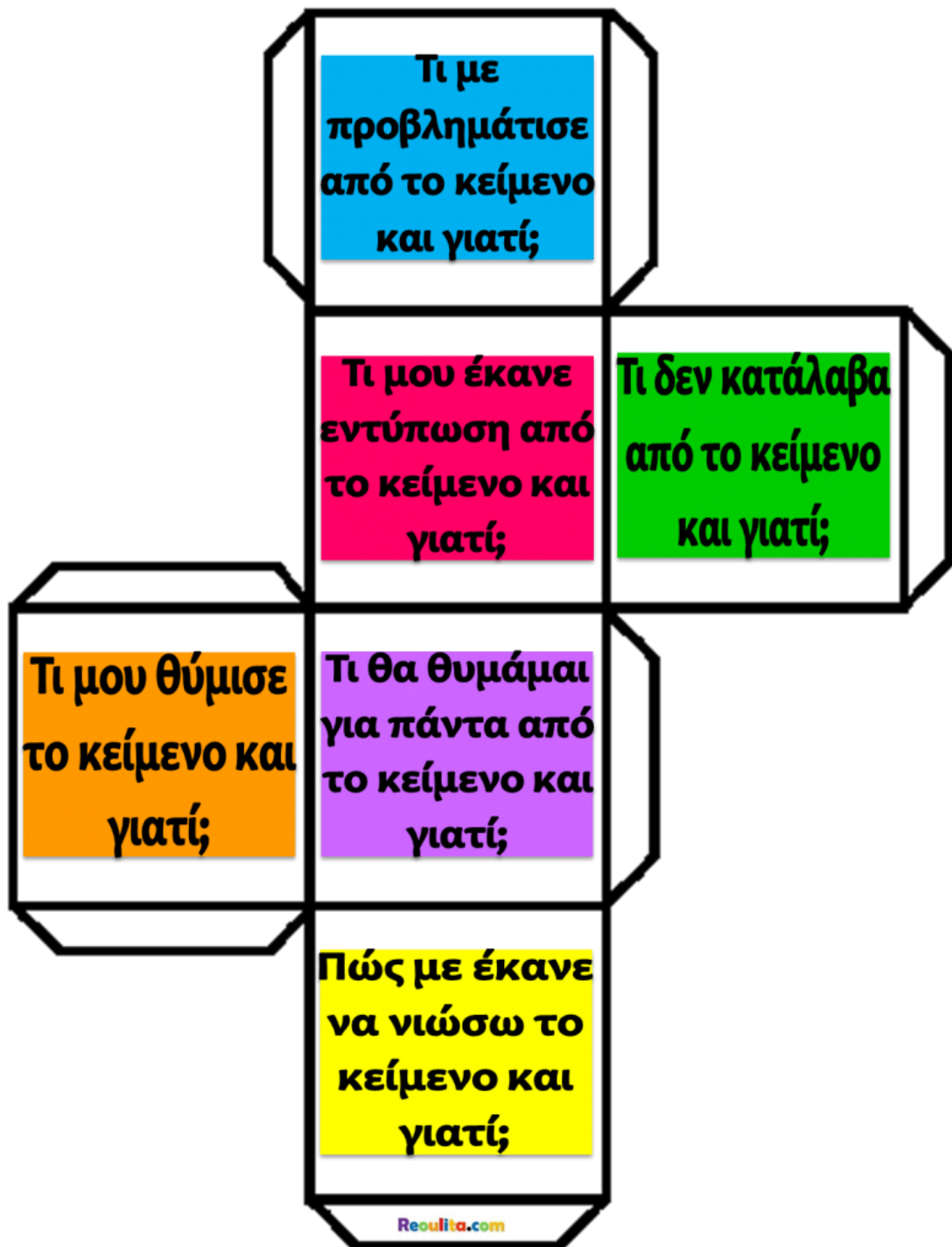
λόγιο

χιουμοριστικό

επιστημονικό

προφορικό

Περίληψη

Αναφέρω σύντομα:

1

Χαρακτήρες

Ποιοι είναι οι βασικοί χαρακτήρες;

2

Σκηνικό

Πότε διαδραματίζεται η ιστορία;
Πού βρίσκονται;

3

Πρόβλημα

Ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζει/ουν
ο/οι ήρωας/ες;

4

Δράση

Ποια γεγονότα διαδραματίζονται για
την επίλυση του προβλήματος;

5

Επίλυση

Πώς επιλύεται το πρόβλημα;
Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα;

Τα επίθετα

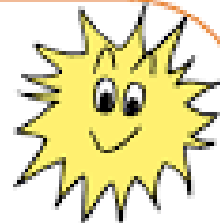
Τα επίθετα είναι λέξεις,
που μας φανερώνουν τι είδους είναι τα ουσιαστικά.

Τα επίθετα, δηλαδή,
μας περιγράφουν τα ουσιαστικά και
μας δίνουν πληροφορίες γι' αυτά.

Ο ήλιος είναι **φωτεινός** και
κίτρινος.

Ο Κώστας είναι **ψηλός** και
αδύνατος.

Το σκυλάκι είναι **ήμερο** και
έξυπνο.

Προτερήματα

Πολλές φορές, για να περιγράψουμε τα προτερήματα κάποιου, λέμε ότι είναι:

ήρεμος, έξυπνος, ευγενικός, ανεξάρτητος, συναισθηματικός, ευαίσθητος, ακούραστος, εύθυμος, ακίνδυνος, παιχνιδιάρης, υπεύθυνος, υποχωρητικός, ευχάριστος, τίμιος, δίκαιος, καλός, προσεκτικός, αστείος, αυθόρμητος, σοβαρός, αγαπητός, πιστός, πρόθυμος, ζεστός, τολμηρός, γενναίος, φιλήσυχος, βολικός

Ελαττώματα

Όταν θέλουμε να μιλήσουμε για τα ελαττώματα κάποιου, λέμε πως είναι:

επιπόλαιος, ζαβολιάρης, δυσάρεστος, ψυχρός, σαχλός, δειλός, μαρτυριάρης, νευρικός, φιλοπόλεμος, φωνακλός, ζηλιάρης, άδικος, κακός, αφελής, πονηρός, ύπουλος, αγενής, ευέξαπτος, εκδικητικός, αναισθητός, τεμπέλης, επικίνδυνος, κατσούφης, ιδιότροπος, απρόσεκτος, άγριος, αργοκίνητος, απρόσεκτος, πεισματάρης, ανυποχώρητος, εύθικτος